Przesyłka opłacona ryczałtem

AIDAS

VILNIAUS LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS
eina tris kartus savaitėje
DUODA NEMOKAMUS PRIEDUS
Ūkininkams — „ŪKININKĄ"
Vaikams — „VARPELĮ"

Nr. 18 (100) | Vilnius 1939 m. vasario 11 d. (šeštadienis) | Antri metai

OI TIE POLITIKAI

Hitlerio kalbos atgarsiai

Praėjo beveik dvi savaitės, kai Vokietijos kancleris Hitleris pasakė didelę politinę kalbą Berlyne. Daug kas tos kalbos klausė, daug paskui laikraščiuose apie ją buvo rašyta, aiškinta ir daryta įvairios išvados. Ir visiškai suprantama, nes kalbėjo didžiausios pačiame Europos viduryje valstybės galva, kurio žodžių nieks nebagatelizuoja. Ypač todėl, kad Hitleris nėra politikas, kuris šiandieną stovi prie valdžios vairo, o ryt gali tapti eiliniu piliečiu. Priešingai, Hitleris yra prie valdžios vairo šiandien ir bus ryt, jei neįvyks kokios nors nepaprastos tarptautinės katastrofos. Jei dar pridėsime prie to, kad Hitleris visoje savo valstybėje yra neribotas valdovas ir taip pat sugestionuoja kitose valstybėse gyvenančius vokiečius, kurie darosi akli jo garbintojai, tai bus visiškai aišku ir suprantama, kodėl Vokietijos kanclerio pareiškimai yra tokie svarbūs.

Šiuo atveju gal Europos laikraščiai taip ilgai ir nekomentuotų Hitlerio kalbos, jei jos nebūtų „papildžiusi" oficiali Vokietijos telegramų agentūra — D. N. B.*), kuri tą pačią naktį kaimyninių valstybių telegramų agentūroms išsiuntinėjo pasakytos kalbos santrauką. Tarp kitko toje santraukoje buvo paduoda šitoksai Hitlerio kalbos sakinys:

„Vokietija šiandieną jaučiasi laiminga, nes turi ramias sienas vakaruose ir *rytuose*, pietuose ir šiaurėje".

Rodos, aišku, kaip diena ir tikrai galima buvo pasidžiaugti, kad Vokietija, prisipažindama prie sienų pastovumo, tuo pačiu prieš nieką nėra nusiteikusi ir prieš nieką negalanda peilio. Bet netrukus paaiškėjo, kad Hitleris, kalbėdamas apie Vokietijos sienas, išsireiškė kiek kitaip. Būtent, jis nesuminėjo Vokietijos rytų sienų, pabrėždamas tik vakarų, pietų ir šiaurės (im Westen, Sueden und Norden) sienas. Tai aiškiai matyti iš didžiųjų hitlerininkų partijos organų („Voelkischer Beobachter" ir „Deutsche Allgemeine Zeitung"), kurie įsidėjo visą Hitlerio kalbą žodis žodin.

Nesuminėjus rytų sienų, toji kalbos dalis turi visiškai kitą prasmę, negu iš karto buvo manyta, gavus oficialės agentūros pranešta santrauką. Kodėl vokiečių agentūra tyčia „papildė" Hitlerio kalbą vienu žodžiu „Osten" (rytai), visaipos aiškinama. Šitaip pasielgta, tur būt, sąmoningai, norint išvengti griežtų spaudos reagavimų jau kitą dieną. O kai prasidės ginčai vėliau, jie nebus tokie aktualūs.

Taip, iš tikro, ir įvyko. Lenkų spaudoje į Hitlerio kalbą žodžio „Osten" įdėjimas buvo pastebėtas tik po kelių dienų ir dėl to net telegramų egentūros „Pat" direktorius turėjo išaiškinti, suversdamas visą kaltę gautam vokiečių telegramų agentūros tekstui. Aišku, kad lenkų spauda visiškai pagrįstai atkreipė dėmesį į šį reiškinį, patardama telegramų agentūroms labiau sekti didžvalstybių vyrų sakomas kalbas ir apie jas nešališkai lenkų visuomenę informuoti.

Ta proga tenka pasakyti, kad su šiuo ankštai yra susijusi ši būdinga Hitlerio kalbos aplinkybė. Jis, įspėdamas tuos, kurie tariamai nori karo, suminėjo visas Vokietijos kaimynines valstybes, pabrėždamas gerus su jomis Vokietijos santykius. Vadinasi, išeitų, kad sienos su visomis betarpiškomis Vokietijos kaimynėmis yra galutinai nustatytos ir nekvestionuojamos. Tuo tarpu toje pačioje vietoje, kur kalbėjo apie santykius su atskiromis valstybėmis, Hitleris kaip tyčia išleido žodį „Osten", lyg Vokietijos rytuose visiškai nebūtų valstybių. Tai yra tiesiog mįslė. Tiesa, politikai dažnai vienaip kalba, kitaip daro, dažnai, kai yra reikalo, nutyli arba prikalba bereikšmių dalykų, dėl svarbiausio neprasitardami. Ar panašiai pasielgė ir Hitleris — sunku būtų pasakyti. Viena tik aišku, kad gerų santykių su visomis valstybėmis pabrėžimas ir rytų sienų pastovumo nutylėjimas duoda progos visokiems spėliojimams ir Vokietijos rytų kaimynus verčia budėti.

*) Deutsche Nachrichten Buero — vokiečių žinių biuras.

Ką pasakė vicepremjeras Seime

Lenkijos Banko reforma

Šio mėn. 8 dieną Seimo biudžetinėje komisijoje pasakė kalbą Lenkijos vicepremjeras ir finansų ministras Kviatkovskis, apibūdinęs ekonominio valstybės gyvenimo sunkumus.

Vicepremjeras Kviatkovskis tarp kitko pareiškė:

„Prieš didįjį krizį 1930 m. balandžio 1 dieną Valstybės Iždas turėjo atsargos ir galėjo naudoti kreditams apie milijardą auksinų. Šiandieną Iždas ne tik neturi tos atsargos, bet išlaidų biudžetas yra daug „stangresnis", negu 1930 — 1931 m. Einame į nežinomą ateitį beveik be kapitalų atsargos".

Tai turėdamas galvoje, vicepremjeras toliau pareiškė, kad ne tik negalima kalbėti apie algų papadidinimą, bet teks jas mažinti.

Iš eilės vicepremjeras suminėjo priemones, su kurių pagelba galima bus geriau sutvarkyti biudžetas. Viena iš priemonių, tai Lenkijos Banko pertvarkymas.

Ir iš tikro, jau šio mėn. 13 d. būsią pakeisti Banko įstatai ta prasme, kad 800 milijonų auksinų nebus padengti auksu, o likusieji apyvartoje pinigai bus pedengti 40% auksu. Visa lenkų spauda gyvai svarsto vicepremjero kalbą ir Lenkijos Banko įstatų pakeitimą.

MIRĖ ŠV. TĖVAS

Šv. Tėvas Popiežius Pijus XI paskutiniu laiku buvo gerokai nusilpęs. Dėl jo nesveikatos buvo nutraukti nuolatiniai žmonių priėmimai. Pagaliau, gauta žinia, kad vasario 10 dieną 5 val. 30 min. šv. Tėvas staiga mirė.

Miręs Popiežius Pijus XI buvo jau senyvo amžiaus (82 metų). Jis Katalikų Bažnyčią valdė nuo 1922 metų. Jam dažnai enciklikose teko ginti katalikų reikalai. Popiežius paskutiniu metu ypač buvo susirūpinęs vis blogėjančia Vokietijos katalikų padėtimi.

Vienas iš svarbiausių Popiežiaus Pijaus XI žygių buvo susitaikymas su Italijos vyriausybe, sudarant Laterano sutartį, pagal kurią Vatikanas tapo nepriklausoma valstybė.

Senatoriaus Katelbacho referatas

apie Lenkijos užsienio politiką.

Šio mėn. 8 dieną Senato biudžetinėje komisijoje buvo svarstoma Lenkijos užsienių Reikalų Ministerijos sąmata 1939-40 metams. Sąmatą referavo senatorius T. Katelbachas.

Referentas, kaip praneša Varšuvos laikraščiai, visų pirma nurodė į tai, kad šiuo metu tarptautinė Lenkijos padėtis yra gera, nes su kaimyninėmis didžvalstybėmis turi sudariusi tam tikras sutartis.

Ta proga Katelbachas nusiskundė dėl sunkios lenkų padėties kitose valstybėse. Referentas suminėjo Sovietų Rusiją, Vokietiją ir Lietuvą, pareikšdamas vilties, kad Lietuva galutinai sutvarkysianti savo santykius su tautine lenkų mažuma.

Abejojame, ar Lietuvoje nėra iki šiol tas klausimas sutvarkytas ir podraug apgailestaujame, kad p. Katelbachas, kaipo ozono tautinių mažumų referato — komisijos pirmininkas iki šiol niekur nėra prasitaręs dėl tautinių mažumų padėties Lenkijoje.

Sovietai atvirai pagrasė

Dėl įtakos vidurinėje Europoje, kaip dabar aiškėja, pradeda varžytis ne tik Prancūzija su Vokietija, bet vis balsiau kalba ir Sovietų Rusija, kuri iki šiol tylėjo.

Nutraukimas diplomatinių santykių su Vengrija padarė didelį įspūdį Berlyne ir Ryme, kurių politiniai sluoksniai yra susirūpinę Sovietų Rusijos didėjančiu aktyvumu.

Dar didesnį įspūdį padarė čekų spaudoje pasirodžiusi žinia, kad Sovietų Rusijos atstovai Prahoje, Bukarešte ir Sofijoje įspėjo Čekoslovakijos, Rumunijos ir Bulgarijos vyriausybes nevaryti prieš Sovietų Rusiją nukreiptos politikos, nes iš to tuojau būsiančios padarytos išvados.

Iš to matyti, kad Sovietų Rusija pradeda atvirai grasyti mažoms valstybėms, kad jos nesiangažuotų jokioje priešsovietiškoje akcijoje.

Prancūzija po truputį atsipeikėja

Paskutinės žinios iš Paryžiaus praneša, kad prancūzai, neatsisako nuo įtakos vidurinėje ir rytinėje Europoje. Mat, po Austrijos ir Čekoslovakijos dalies okupacijos, buvo manyta, kad vidurinėje, o tuo pačiu ir rytinėje Europoje Prancūzijos įtaką galutinai bus išstūmę vokiečiai. Tačiau ilgainiui ėmė aiškėti, kad Prancūzija nemananti atsisakyti nuo savo įtakos, nors vokiečių galybė 1938 metais žymiai sustiprėjo. Apie tai aiškiai prasitarė Prancūzijos užsienių reikalų ministras Bone. Prieš ministro Bone pareiškima iš karto pasisakė visa vokiečių spauda, įspėdama Prancūziją nedaryti perankstyvų išvadų. Vokiečių laikraščiai ta proga nurodo, kad įvykęs Jugoslavijos vyriausybės krizis dar nejrodo, kad Prancūzijai yra atviras keliąs į vidurinę ir rytinę Europą.

Be to, vokiečiai praneša prancūzams nenuoseklumą. Girdi, kai prancūzai veržiasi su savo įtaka, tai viskas tvarkoj, bet kai tą pat daro vokiečiai, tai prancūzai triuksmauja.

Kaip ten bebūtų, bet jau dabar galima pastebėti tam tikrą Prancūzijos atsipeikėjimą po pernykščių metų ir ko gero netrukus Europoje galės prasidėti tarp vokiečių ir prancūzų atkaklios varžytynės dėl pirmenybės.

Ne tik bombos, bet ir guminiai balionai

Airių respublikoniškos armijos teroro aktai Anglijoje kasdien vis dažnėja. Kartu auga ir anglų visuomenės nerimas. Teroristai kiekvieną kartą išgalvoja vis naujus metodus savo teroro aktams vykdyti. Sekmadienį įvyko 4 sprogimai toje Londono dalyje, kur koncentruotos visos didesnės automobilių parduotuvės. Sprogimai įvyko prie 4 didelių krautuvių. Šį kartą atentato įrankiais buvo guminiai balionai. Jie buvo pripildyti sieros rūkšties ir įkišti į kitus balionus, kuriuose buvo prikimšta magnezijos. Kai sieros rūgštis vidurinį gumos balioną perėda ir susiduria su magnezija, įvyksta smarkus sprogimas. Jis, žinoma, negali padaryti daug žalos tiesioginiai, bet vietoje sukelia didelį gaisrą. Laimei, šį kartą sprogimo vietoje nebuvo greit užsidegančios medžiagos ir balionus pasisekė užgesinti.

Padėtis laikoma tokia rimta, kad prie visų viešųjų pastatų vėl pastatytos sargybos. Pagal sučiuptą per vieną kratą pasiekė nustatyti, jog teroristai yra pasirinkę savo artimiausia auka Anglijos policijos vyriausią šefą. Visos policijos įstaigos ir jų aukštesni viršininkai stropiai saugomi. Policija mano, kad airių respublikoniškosios armijos nariai yra sutelkę didžiausius kiekius sprogdinimo medžiagos. Policija per kratas vienoje kitoje vietoje tų medžiagų randa, bet kur yra svarbiausieji sandėliai dar nesusekta. Manoma, kad airių teroristai esą pasiryžę baisiausiems atentatams, kad tik savo tikslus pasiektų.

×

Šio mėn. 9 dieną Londone vėl dvejose vietose sprogo bombos, bet šiuo žygiu didesnių nuostolių nepadarė.

Idėjos idėjomis, o biznis savo keliu

Kaip žinia, Italija, Vokietijai ir Japonija prieš keletą metų yra pasirašusios vadinamąjį „Prieškomunistinį paktą", prie kurio šiemet vokiečiai privertė prisidėti ir vengrus. Nors šis paktas, kaip tvirtina jo signatarai, ir nėsąs nukreiptas prieš Sovietų Rusiją, tačiau komunistinė Rusijos valdžia nepatenkinta tuo paktu ir netgi dėl to nutraukė diplomatinius santykius su Vengrija.

Pasirašius minėtoms didžvalstybėms „Prieškomunistinį paktą", buvo manyta, kad jos neturės su Sovietų Rusija nieko bendro. Išėjo kitaip, ir šiomis dienomis Ryme jau buvo pasirašyta Italijos — Sovietų Rusijos prekybos sutartis. Taip pat baigiamos tuo klausimu derybos tarp Vokietijos ir Sovietų Rusijos.

Žodžiu, skelbiamos idėjos sau, o biznis visai kitas reikalas.

4 valstybių geležinkelių konferencija

Estijos sostinėje Taline šiomis dienomis pasibaigė estų, latvių, lenkų ir lietuvių geležinkelių konferencija geležinkelių susisiekimo tvarkaraščiui suvienodinti.

Konferencijos metu, tarp kitko, buvo svarstomi klausimai, susiję su susisiekimu pasaulinės olimpijados metu. Tas susisiekimas daugiausia vyks per Baltijos valstybes ir Suomijos įlanką. Ryšium su olimpijada iš anksto norima susisiekimą sutvarkyti taip, kad olimpijados dalyviai galėtų atlikti kelionę be jokių sutrukdymų. Laivininkystės bendrovių atstovai pareiškė, jog galės tarp Talino ir Helsinkio palaikyti susisiekimą jūra kasdien penkiais keleiviniais laivais. Dėl geležinkelio susisiekimo pritaikymo olimpijados reikalams jokių konkrečių pasiūlymų dar nepadaryta. Dar laukiama atitinkamų pasiūlymų iš suomių olimpinio komiteto. Po to bus sušaukta speciali konferencija. Joje, be keturių valstybių, dalyvavusių paskutinėje Talino konferencijoje, dalyvaus taip pat suomių geležinkelių valdybos atstovai.

— Vasario 9 d. sugrįžo į Kauną tarnybos reikalais naujai paskirtas Lietuvos pasiuntinys ir įgaliotas ministras Vokietijai pulk. K. Škirpa. Tą pačią dieną pas Lietuvos užsienių reikalų ministrą Urbšį buvo atsilankęs Vokietijos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministras Lietuvai dr. Zechlinas.

— Šio mėnesio 8 d. suėjo lygiai 20 metų, kai Lietuvos kariuomenės savanoriai pirmą kartą bu susirėmę ties Kėdainiais su bolševikais. Rusai bolševikai buvo atremti ir priversti bėgti į rytus. Tose kautynėse žuvo pirmasis lietuvis karys Povilas Lukša.

— Mūsų tautos šventė vasario 16 dieną bus švenčiama ir Klaipėdos krašte. Šventės iškilmės pavesta rengti lietuvių tautinio jaunimo organizacijai „Santarai".

— Kauno laikraščiai rašo, kad Lietuvos užsienių reikalų ministras J. Urbšys į Berlyną nevažiuosiąs, nes iki šiol per įvykusius abiejų pusių pasitarimas Klaipėdos krašto ir Lietuvos Vokietijos santykių reikalai jau esą išspręsti.

Kodėl girtaujama

Visi gerai žinome, kad dažnai girtaujantis žmogus suardo savo sveikatą, sužaloja kūną. Dėl to jis esti silpnas, darbui netikęs. Be to, sugenda girtaujančio žmogaus jausmai. Jis pasidaro bevalis, bejausmis; jis netenka kilnesnių siekių, dorų, garbingų pasiryžimų. Jame gimsta įvairios ydos, geiduliai, kurie nustumia girtaujantį į didžiausią nelaimę. Sužalojęs savo kūną ir sielą, girtaujantis pakenkia ir būsimosioms kartoms, savo vaikams, nes šie gimsta nusilpę, ligoti, bevaliai, kurie nepajėgia susikurti tvarkingo gyvenimo ir lieka sunki visuomenei našta.

Tokiu būdu, šeima, turėdama savo tarpe girtaujančių, kenčia didelį skurdą, patiria daug nesutikimų, rietenų, muštynių. Ji turi patirti ir skurdo, vargo. Ji negali svajoti apie gražią, šviesią ateitį. Priešingai, jos ateitis yra liūdna, niūri, nes kasmet ji grimsta į didesnį vargą ir dvasinį nusmukimą. Tos šeimos jaunoji karta — vaikai dažniausiai esti dar didesni girtuokliai, todėl jie, sulaukę vyresniojo amžiaus, atsiduria dar sunkesnėje padėtyje, negu jų tėvai. Tokiu būdu šeima nyksta, kaip sakoma, degeneruojasi, išsigimsta. Baigia savo dienas labai negarbingai, padorių žmonių apleista, palikta savo liūdnam likimui. O kadangi šeimos sudaro ištisas visuomenes ir tautas, tai ir šių sveikatingumas, blaivumas pareina nuo to, kokios yra šeimos.

Kada kalbame apie paskiras tautas ir jų savumus, tai sakome, kad, pavyzdžiui, rusai yra girtuokliai, o švedai blaivūs ir t.t. Taigi kaip šeimos yra blaivios, nemėgstančios svaiginamųjų gėralų, taip ir tautos esti daugiau ar mažiau blaivios ir atvirkščiai.

Bet nevienam gali kilti klausimas, kokiu būdu viena šeima ir tauta įpranta nuodyti save alkoholiu, o kita lieka blaivi, kodėl viena tauta beveik nepažįsta girtuoklių ir išvengia degtinės blogo veikimo, įtakos, o kita paskenda alkoholio nuoduose ir nesugeba surasti priemonių girtybei sumažinti. Norėdami tiksliai atsakyti į šį klausimą, turėtume ilgai kalbėti.

Trumpai galime pasakyti, kad svarbiausios girtavimo priežastys yra šios: 1) negarbingas praeities palikimas ar paveldėjimas, 2) mūsų skurdas, kuriame esame atsidūrę, 3) stoka šviesos ir organizuoto gyvenimo, 4) stoka sąmoningo supratimo apie alkoholio kenksmingumą ir 5) blogi papročiai ir pavyzdžiai. Tai yra svarbiausios, reikšmingiausios priežastys. Jos būtų ir esmingiausios, nes beveik visas galime patys pašalinti.

Taigi pirmiausia tenka suminėti mūsų praeitis, kad smuklėmis buvo nusagstytas visas mūsų kraštas, kada girtavimą stengėsi išplėsti dvaras ir atėjūnas rusas. Pirmam rūpėjo, kad jame esama smuklė kuo daugiausia uždirbtų, kad jame veikiantis bravoras turėtų kuo daugiausia vartotojų. Antram rūpėjo, kad kuo daugiausia išgertų ir duotų iždui įplaukų, kad negalvotų apie tai, jog žmonės yra pavergti, jog jų užčiaupta tautinė veikla. Tie laikai dar daugeliui atmenami. Mūsų karta savo sielose dar gerokai turi tų liūdnų laikų žalingų ydų. Mūsų karta turėtų kuo greičiausiai tas ydas išrauti ir atsipalaidoti nuo kenksmingų, ardančių įtakų.

Kalbėdami apie skurdą, kuris dažnai žmones stumia į girtybę, turime prisipažinti, kad skurdą galėsime bent iš dalies sumažinti tik tuomet, kai būsime taupesni, kai mažiau vartosime alkoholio ir tabako. Tada būsime darbingesni, aktingesni, turėsime daugiau pasiryžimo kelti savo medžiaginę ir kartu dvasinę kultūrą.

Užsiminę apie švietimo įtaką girtavimui, turime iš anksto pripažinti, kad tamsesnės tautos visuomet labiau yra paskendusios alkoholyje. Ir mes, kai buvome tamsesni, alkoholį labiau mėgome.

Šviestis, nors ir nelengva, tačiau mes dar galime, nes turime prieinamą laikraštį, knygą, turime kaime nemaža liaudies švietėjų, kurie gali nurodyti, kas skaityti ir kur gauti tam tikslui knygą ar laikraštį.

Kad mūsų plačioji visuomenė daugiau žinotų apie alkoholio žalingą veikimą, tai ne vienas girtaujantis pabūgtų ir mestų gėręs alkoholį. Tam tikslui reikalingas mūsų krašte didesnis ir blaivininkų sukrutimas, kuris dažniau aiškintų alkoholio žalą. Jie turėtų įvesti paprotį, kad vestuvės, krikštynos, pakasynos, šeimų šventės ir kt. apseitų be degtinės. Be to, norint, kad kaime gyveną mūsų tautiečiai mažiau gertų alkoholinių gėralų, ir inteligentai turėtų mažiau lankyti smuklę ir tuštinti buteliuką. Inteligentų girtavimo pavyzdys mūsų kaimą be galo blogai veikia ir paskatina jį pamėgdžioti.

Kas.

Geriau vėlai, negu niekuomet

Jau buvo rašyta apie Anglijos premjero Čemberleno pareiškimą dėl Prancūzijos—Anglijos bendro veikimo karo metu. Dabar dedame keletą žinių, iš kurių matyti, kokį didelį įspūdį padarė Čemberleno žodžiai.

Šis pareiškimas Ryme sukėlė sensaciją. Iš tikrųjų, dar pirmadienį italų stebėtojai tvirtino nesvyruodami, kad Anglija nesanti padariusi jokių formalių pasižadėjimų padėti Prancūzijai karo atveju. Ypač laikraštis „Giornale d'Italia" pretendavo, kad tuojau po Miuncheno konferencijos Čemberlenas jokiu būdu nenorėjęs suteikti Prancūzijai pasižadėjimų dėl karinės paramos. Oficialiuose Rymo sluoksniuose Čemberleno deklaracija buvo griežtai atsisakoma komentuoti.

Čemberleno pareiškimas atstovų rūmuose smarkiai sukrėtė italų politinius sluoksnius, kurie jį laiko aiškesniu Anglijos ir Prancūzijos interesų bendrumo pareiškimu už bet kokį, kurį britų min. pirmininkas kada nors prieš tai padarė. Tam tikruose sluoksniuose buvo tvirtinama, kad *pareiškimas yra tolygus karinės sąjungos paskelbimui,* — tokios pat privalomos sąjungos, kokią Hitleris paskelbė tarp Vokietijos ir Italijos. Daug politinių stebėtojų yra nuomonės, kad pareiškimas sugriauna nuomonę, kuri visados buvo Italijoje, kad Didžioji Britanija niekad nebuvo patikinusi, kad Prancūziją kariškai parems.

Anglų agentūros „Reuter" pranešimu, Čemberleno pareiškimą Italijoje paskelbė tik Vatikano organas „Osservatore Romano".

×

Čemberleno pareiškimas atstovų rūmuose Jungtinių Amerikos Valstybių viešosios nuomonės buvo sutikti su patenkinimu. Ta proga agentūra „Havas" primena, kad Jungtinių Valstybių senato karinė komisija priėmė Ruzvelto tezę be rimto pasipriešinimo. Pasipriešinimą sukėlė prezidento pavartota procedūra, o ne pati klausimo esmė.

Anglų dienraštis „Daily Telegraph", komentuodamas premjero pareiškimą, rašo, kad Čemberlenas dar kartą patvirtino Anglijos ir Prancūzijos interesų solidarumą žodžiais, kuriuos su džiaugsmu sutiks ir kuriems pritars visa britų visuomenė be jokių pažiūrų skirtumų. Tas pareiškimas bus naudingas ir tuo, kad nuramins visuomenę kitoje pusėje. Nuo šiolei niekur negali būti tolesnio abejojimo galimumo. Pareiškimas yra naudingas ir kitu atžvilgiu. Tam tikruose suinteresuotuose sluoksniuose užsieniuose buvo puoselėjama viltis, kad tarp Didžiosios Britanijos ir Prancūzijos bus galima įvaryti pleištą. Tam tikslui pasiekti buvo varoma tam tikra politika, ir propagandistai išnaudojo kiekvieną progą sudaryti įspūdžiui, kad Didžioji Britanija galės apleisti Prancūziją bėdai ištikus. Dabar visiems aišku, kad ryšiai tarp Didžiosios Britanijos yra glaudesni, kaip bet kada anksčiau, ir kad jų abipusiai įsipareigojimai yra tikslesni, kaip 1914 metais.

„News Chronicle", komentuodamas Čemberleno kalbą, rašo, kad jis padarė pirmos eilės pareiškimą tokiais aiškiais žodžiais, kad jų negalės nesuprasti jokioje užsienių sostinėje. Pirmininko pareiškimo negalima pagerinti, ir jam galima prikišti tik viena—kad jis buvo taip vėlai padarytas.

„Daily Herald" rašo, kad Čemberlenas įspėjo, jog bet koks grasinimas Prancūzijos gyvybiniams interesams bus grasinimas ir britų imperijos gyvybiniams interesams ir turi būti atremtas visomis imperijos jėgomis.

Dėl „Lietuvių Poezijos Antologijos"

1938 metais lapkričio 24 dienos „Aido" numeryje (67) buvo įdėtas straipsnis apie ruošiamą spaudai „Lietuvių Poezijos Antologiją" lenkiškai.

Straipsnyje, remiantis „*Dienovidžio*" žurnale įdėtomis pastabomis, buvo kritiškai įvertintas lietuviškų eilėraščių vertėjos p. J. Kairiūkštienės darbas. Kaip skaitytojai atsimena, ir „Dienovidis"*) ir mes privengėme labiausiai to, kad autorė, nemokėdama lietuviškai, galėjo žymesniuosius poetus aplenkti, išversdama mažiau žinomų poetų eilėraščius.

Neseniai teko plačiau tuo klausimu pasikalbėti su pačia vertėja p. J. Kairiūkštiene, kuri šiomis dienomis viešėjo Vilniuje. Vertėja pareiškė, kad ji antologijai parinkusi būdingiausius lietuvių poetų kūrinius, dėl kurių tarėsi su žymesniaisiais lietuvių literatūros žinovais ir kritikais. Ir tik po to atidavusi spausdinti, norėdama supažindinti skaitančiąją lenkų visuomenę su mūsų poezijos laimėjimais nuo seniausių laikų (liaudies dainos) iki šio meto įvairių pakraipų poetų.

Antologija jau baigiama spausdinti ir iš keliolikos lankų, kurie yra jau atspausdinti, matyti, kad vertėjos daug padėta darbo. Antologija bus didelė.

Plačiau apie tai galima bus parašyti tik tada, kai antologija bus išėjusi iš spaudos.

---

*) Vėliau „Dienovidžio" redaktorius prof. V Putinas-Mykolaitis įdėjo savo redaguojamame žurnale pareiškimą, kad straipsnis dėl paruoštos antologijos buvęs įdėtas be jo žinios.

Ar tik ne antras trikampis?

Reikia pripažinti, kad Hitleris, pradėjęs griauti Versalio sutarties nustatytą tvarką Europoje, draugų ir sąjungininkų neturėjo. Tačiau laikui bėgant atsirado bičiulių, kurie savo interesų vedami, pradėjo Hitleriui rodyti nors dirbtinį prielankumą. Pirmoji Japonija. Nors Japonijos ir Vokietijos imperialistinė ekspansija ne tik nesutampa, bet dargi kai kuriais atvejais priešinasi, tačiau jas sieja ta pati iškaba, kuria prisidengusios vykdo savo planus. Ta iškaba, tai kova su kominternu. Tuo remdamasis Hitleris tapo visagaliu Vokietijos vadu, o Japonija okupuoja Kiniją. Be to, Japonijos žygiai Kinijoje kelia didelį nerimą Sovietų Rusijoje, Anglijoje, Prancūzijoje ir Amerikoje ir šios valstybės yra priverstos sielotis Tolimųjų Rytų likimu, pamiršdamos Europą. Pasinaudodamas ta padėtimi, Hitleris drąsiau diktuoja savo valią Europoje. Bet esti ir atvirkščiai. Kai Hitleris sukelia didesnį nerimą Europoje, tai palengvina situaciją Japonijai. Tai būtų antras saitas, kuris sieja Berlyną ir Tokijo. Tie saitai susiejo šias valstybes į Prieškomunistinį paktą", prie kurio vėliau prisidėjo ir Italija.

Tokiu būdu susidarė trikampis, prie kurio šių metų pradžioje, prilipo dar ir Vengrija. Tačiau šis trikampis nėra pastovus ir tvirtas politinis elementas, nes jo partnerių keliai kartais esti net priešingi. Jau ne kartą iš jo, kaip iš maišo, buvo išlindusi yla. Užtenka prisiminti iki praėjusių metų rudens Vokietijos teikiamą visapusišką karinę paramą Kinijai. Tačiau suderintas šio trikampio manievravimas Azijoje ir Europoje vis tik komplikuoja padėtį ir apsunkina didžiųjų valstybių gyni-

---

VL. R. 4)

TEGUL SKAMBA MŪSŲ DAINOS...

„Varpo" choro įspūdžių pluoštai

Koncertas Darbo Rūmuose vėl mus šventadieniškai nuteikia. Pilnutėlė salė žmonių. Dalis koncerto bendrai su Darbo Rūmų choru. Plojimas, virtęs ovacijomis.

Po to einame visi Valstybės Teatran į tradicinę prieš Naujus Metus „Traviatą" su Kipru Petrausku ir Vince Jonuškaite — Zauniene.

Maža mums operų teko matyti. Vilniuje kartais, tiesa, atklysta iš kažkur kažkokios. Kartą žiūrėjome žydiškai vaidintos „Halkos". Todėl maža tebegalėtum ir apie Kauno operą pasakyti. Geriau jau nieko, negu kokią nesąmonę. Pasakoja, kad Petrauskas ir Zaunienė anksčiau kitaip pasirodydavo, kaipo stiprūs, galingi. Dabar jų balsuose tos galios, to pajėgumo jau mažiau esama. Tačiau mes, išvydę ir išgirdę jų dainavimą ir vaidybą, tam netikėjome. Tokis dainavimas ir tokia vaidyba mus tik žavėjo.

Mūsų Choro vadovybė išėjusi scenon pasveikino Kiprą Petrauską ir Vincę Jonuškaitę—Zaunienę, ta proga įteikdama jiedviem gėlių. Tiesa, nepasveikinom mes jų taip gražiai ir sklandžiai, neapdovanojome taip gausiai, kaip jie mus Bet visa, ką sakėme ir ką davėme —sakėme ir davėme iš širdies.

Naujųjų Metų sutikimas

Po spektaklio į autobusus sulipę nudūmėme į Šančius, į J. Vokietaičio pradžios mokyklą, kur buvo rengiamas bendras su Kauno chorais Naujų Metų sutikimas.

Patiko mus su muzika, apdovanojo gausiai, daug mums linkėjo, vaišino ypatingai, o išeinančius nešte ant rankų išnešė. Tik graibė kiekvieną vilnietį, kilojo į viršų, lyg kokią plunksną ir tiek. Ir pačiam šių žodžių autoriui teko maloniai „nukentėti."

Negalima praleisti nesuminėjus, kad teko mums sudainuoti porą dainelių, kurių labiausiai, pasirodė, kauniečių mėgiama „Bobutės vargai" arba „Vištos". Naujų Metų proga įspūdingai sveikino V.D.V. generalinis sekretorius Vileišis, linkėdamas mums daug laimės ir sėkmingos darbuotės, keldamas už bendrus lietuvių tautos siekius ir už galutinį tų siekių įgyvendinimą vyno taurę.

Naujuose Metuose ilsimės. Vėlai keliame, vėliai pusryčiaujame. Po pusryčių, tiesa, giedame per pamaldas studentų bažnyčioje. Po pamaldų vėl išsibarstome kuris savo šviesa. Tik pavakarėm jau susirenkame visi „Pažangos" rūmuose „Jaunosios Lietuvos" Sąjungos rengiamų pietų. Tie pietūs, reikia pasakyti, buvo irgi poilsio metas. Visai tokioj šeimyniškoj laisvoj nuotaikoj. Su trumpais ir turiningais sveikinimais ir linkėjimais iš abiejų pusių. Po pietų atvyko Valstybės Radiofone koncentravęs, Klemenso Griauzdės vadovaujamas, jaunalietuvių choras, kuris mums meniškai atliko keletą dainų.

Po tokių jaukaus poilsio valandų jau tą pat dieną ėmėme rengtis rytdienos kelionei Klaipėdon. Kadangi mums, kaip naujakuriams, Kaune nepavyko puikiai įsirengti, todėl turėjome imti kiekvieną, savo pačių išmėtytą, daiktą, krautis į lagaminus, tvarkytis. Gera ir smagu buvo Kaune, bet noras pamatyti ir pergyventi dar daugiau, noras pamatyti jūrą, tą nenuilstamą ir nenumarinamą gyvybės reiškėją, traukte kiekvieną traukė.

Į Klaipėdą

Kauno stoty kas ant lagamino atsisėdęs, kas su pažįstamais beš nekučiuojąs laukiame traukinio, kuriuo turėsime važiuoti. Dar turime keletą minučių. Daromos nuotraukos visų ir mažesnėmis bei didesnėmis paskiromis grupėmis. Pagaliau sulaukę užpuolame traukinį. Dar kurį laiką dairinėjamės, kol traukinys sujuda ir pradeda žaksėti. Nė nepastebime, kad lekiame jau visu greičiu, kad už lango sniegas tik krenta, tik švilpia.

Vagonuose mūsiškiai atkiloja narus ir sugula, apsiaustais dangstydamiesi. Šiauliuose turėjom persėsti į kitą traukinį, bet nepersėdom dėl kažkurių priežaščių. Dalijamės Kaune dar apdovanotais papirosais, saldainiais ir apelsinais. Kaikas jau ir suknarkia. Tuo syk girdėti viename vagono gale:

— Ai, ai, krentu!

Smalsuoliai subėga tuojaus. Ogi vieną mūsų merguželę iš palūbės į apačią leidžia.

— Prašom keltis, tuoj įvažiuosime į Klaipėdos kraštą. Kažka išdalina mums Mažosios Lietuvos spalvų vėliavikes, kurias prisisegame prie apsiaustų, pagerbdami vietos žmonių tautiškuosius įsitikinimus ir parodydami, kad mes kiekvieną lietuvį galim ir mokam širdyje nešioti.

Vos tik įvažiuojame į Klaipėdos krašto teritoriją, pirmoj stoty sustabdomas traukinys, išlipame mes visi, kur mus pasveikina ir įteikia 33 gėles kaip vienybės simbolą.

Sniegas eina kaip paklydę keleiviai. Krenta apdengdamas viską baltu apsiaustu.

Važiuojame toliau. Sako mums, kad po kokių trijų ketvirčių pasieksime Klaipėdą.

— Prašom rengtis, jau Klaipėda! Tuoj lipsime!

Pro vagonų langus jau matyt mirga miesto šviesos.

Klaipėdoj

Traukinys jau stoja. Veržiamės prie išėjimų. Dar kiek trukteria ir visiškai sustoja. Lipame. Griausmingi sveikinimai, orkestro garsai. Tūkstančiai iškeltų į viršų rankų. Tūkstančiai pakeltų kepurių. Einame tarp entuzijastiškai sveikinančios mus minios, lydimi orkestro garsų, vos prasispausti beįstengdami, sėdame autobusuosna ir važiuojam. Po keleto minučių sustojame ties moderniškai įrengtu „Viktorijos" viešbučiu. Sugužime į vidų. Išskirstomi mums kambariai. Sunešam į juos savo lagaminus ir vėl leidžiamės į apačią. Kviečiami sėsti autobusuosna ir vežami į Smeltę — fabrikų miestą. Ten jaukioj nuotaikoj praleidžiam vakarienę, po to su Klaipėdos chorais drauge pasilinksminame, padainuojame, mes jiems, o jie mums. Nuotaika pakilusi. Jaučiamės lyg savi tarp savųjų. Ir jie juk tokiose pačiose sąlygose gyvena. Tiesa, ir labai skirtingose. Bet juose, pastebime, išaugęs didelis pasitikėjimas savimi, savo jėgomis. Kiekvienas jų žingsnis skamba drąsa ir ryžtingumu. Kiekvienas žodis — atvirumu. Grįžtame į viešbutį jau gerokai įnaktijus.

Rytojaus dieną išeiname į uostą. Žiūrinėjame laivus. Vieni jų apšalę, apledėję, dar tik vakar iš jūros. Kiti ilgesnis laikas stoti uoste. Jau baigiami krauti, ar visiškai prikrauti. Tik laukia, kada galės nuliūliuoti per bangų paviršių. Šalia laivų su Lietuvos vėliavomis ir valstybės ženklais stovi įvairių įvairiausi. Vieni didesni, kiti mažesni. Prie kiekvieno beveik darbas virte verda.

(B. d.)

mosi priemones, o paskutiniu metu šis trikampis pradėjo traukyti už skvernų Sovietus, Angliją, Prancūziją ir Ameriką. Japonija Tolimuose Rytuose jau lenda ant užpenčių visoms minėtoms valstybėms ir grąso, kad jas iš ten visai išstums. Musolinis rizikuoja uždaryti vartus į Viduržemio jūrą ir savaip sutvarkyti Afrikos reikalus. O Hitleris sausio 30 dieną griežtai pareikalavo kolonijų arba laisvo eksporto ir žaliavų importo. Šitie planai, tai jau ne Austrijos ar Sudetų prijungimas. Tai jau lindimas į minėtų valstybių daržą. Sutikti su tuo, tai nerti sau kilpą ant kaklo. Bet gintis arba bent priešintis pavieniui, prieš jų agresingumą, nėra taip patogu ir įmonoma. Dėl to Anglija su Prancūzija, būdamos šių dinamiškųjų valstybių pašonėje, jau nuo Didžiojo karo laikų solidariai viena su kita bendradarbiauja. Tas jų bendradarbiavimas Paryžiaus—Londono ašimi, nukreiptas prieš Rymo—Berlyno ašį. Nors ši ašis yra didelė militarinė jėga, tačiau iki šiol trikampio narės ją dažnai bagatelizuodavo, nesiskaitydavo su jos grasinimais ir protestais ir dary davo savo. Tuo būdu trikampio replės ašį spaudė vis labiau, artinosi prie jos turtų vis arčiau. Pasigirsta, kad įvairiose Atlanto, Didžiojo vandenyno salose ir šiaip Viduržemio, Baltijos jūrų pakrantėse arba jau įtaisytos arba skubiai taisomos slaptos karinės bazės. Jos, žinoma, nukreiptos prieš Angliją, Prancūziją ir, aišku, prieš Ameriką. Japonijos žygiai Kinijoje, Musolinio Viduržemio jūroje ir Afrikoje, Hitlerio kolonijų reikalavimai, tai durtuvai prieš Vašingtoną, Londoną ir Paryžių. Dėl to, nors Ruzveltas daug kartų pasakė aštrių įspėjimų trikampiui ir ypač Musoliniui ir Hitleriui, tačiau jokis jų taip nepaveikė ir nejerzino, kaip tariamasis paskutinis, kurį esą pasakęs slaptoje karinėje senato komisijoje. Kaip žinome, tarp kitko, esą Ruzveltas pasakęs, kad Amerikos sienos yra Prancūzijoje. Tiesa, tą posakį Ruzveltas užginčijo, bet... net po 4 dienų. Dėl to toksai užginčijimas lygus patvirtinimui. Iš to įšeitų, kad Amerika pasižada ginti Prancūzijos sienas. Tai jau būtų lyg ir antras trikampis. Dėl to Rymas ir Berlynas dabar plūsta Ruzveltą paskutiniais žodžiais. Vieni jų laikraščiai Ruzveltą vadina didžiausiu taikos ardytoju(!), kiti žydų klapčiuku, o treti net pamišėliu, degeneratu. Tas piemeniškas garbingo didžiosios valstybės vyro plūdimas yra suprantamas. Jeigu Amerika sutiks išvien eiti su Londonu ir Paryžiumi, tada šio trikampio pusėje susidarys tokią didelė karinė pajėga, prieš kurią nieks neatsispirs.

J.

KORESPONDENCIJOS

Švenčionių apskr.

Švenčionys. *Valdinis kuratorius ištuštino salę.* Švenčionių „Ryto“ D-ja, negalėdama sutilpti savuose pastatuose, visą savo gyvavimo laiką nuolat nuomojo parapijos namuose salę ir keletą kambarių. „Ryto“ draugiją uždarius, draugijos valdinis kuratorius nors nemokėjo nuomos, bet vistiek naudojosi parapijos sale. Švenčionių dek. kun. J. Dubietis ne kartą prašė kuratorių, kad parapijos salę atiduotų jo globai arba mokėtų nuomą, bet kuratorius vis delsė.

Pagaliau šio mėn. pradžioje kuratorius iš parapijos namų visą uždarytos „Ryto“ d jos kilnojamą turtą pervežė į „Ryto“ namus. Bet salės raktų dar neatidavė.

Šio mėn. 5 d. buvo suruošta Švenčionyse parapijos lietuvių choro arbatėlė. Joje dalyvavo nemaža vietos inteligentų ir iš artimesnių apylinkės kaimų jaunimo. Pradedant arbatėlę, kurioje buvo pasidalyta ir kalėdaičiais, dek. kun. J. Dubietis pasakė gražią kalbą. Jis pažymėjo giesmės reikšmę ir papasakojo kada ir kaip buvo pradėta garbinti Dievą giedojimu. Choras pagiedojo keletą kalėdinių giesmių ir nemaža skambių liaudies dainų. Po jaukios arbatėlės dar porą valandų jaunimas linksmai šoko, dainavo ir žaidė.

Š. K.

Melagėnai. *Leido veikti lietuvių katalikiškosios akcijos skyriui.* Uždarius kitur katalikiškosios akcijos jaunimo skyrius tuo pačiu laiku buvo uždarytas ir Melagėnų skyrius. Bet dabar tenka sužinoti, kad šio mėn. pirmomis dienomis Melagėnų klebonas gavo iš Vilniaus vaivadijos raštą, kuriuo pranešama, kad Švenčionių storastijos Melagėnų lietuvių mergaičių katalikiškosios akcijos skyriaus uždarymo sprendimas yra panaikintas. Drauge pranešama, kad nuo vasario 3 d. skyrius gali pradėti savo veikimą.

Kaip su kitais uždarytais liet. katalikiškos akcijos skyriais bus padaryta, dar nežinia.

Š. K.

Daugėliškis. *Netvirtinami seniūnai, ruošiamasi valsčiaus tarybos rinkimams.* Šių metų sausio mėnesio pirmomis dienomis Daugėliškio valsčiuje buvo renkami seniūnai ir jų pavaduotojai. Išrinkta 31 seniūnas ir tiek pat jų pavaduotojų. Žmonės seniūnais rinko tik gerus žmones, savo sodžių susipratusius lietuvius. Visi išrinktieji yra dori, pavyzdingi — daugiausia buvę Lietuvių šv. Kazimiero D-jos skyrių pirmininkai arba nariai.

Dabar tenka patirti, kad Švenčionių apskrities storasta St. Dvorakas *daugiau kaip pusės išrinktų seniūnų nepatvirtino.*

Suprantama, dabar turės būti antri seniūnų rinkimai. Bet girdėti, kad žmonės yra pasiryžę seniūnais rinkti vėl tuos pačius, nes geresnių neturi. Žmonės žino, kad jie turi teisę rinkti tokius, kurie jiems patinka, kurie yra dori, apsišvietę ir kuriais daugiau galima pasitikėti. Jie gerai žino, kad jeigu kas iš šalies mėgintų jiems iškišti į seniūnus kitokius kandidatus, tai tie iš šalies asmens eitų prieš savivaldybių įstatymo nustatytą tvarką, ir jų tokie žygiai nebūtų nutylimi.

Daugėliškio apylinkės žmonės jau ruošiasi valsčiaus tarybos rinkimams. Visos 31 seniūnija padalinta į 4 rajonus, kuriuose turės būti išrinkta iš viso 20 tarybininkų. Nauja taryba turi būti išrinkta iki šių metų kovo 10 dienos, nes iki to laiko pasibaigs senos tarybos „viešpatavimas“. Girdėti, valsčiaus ponai tikisi, kaip kad seniau būdavo, pasinaudoti valstiečių abejingumu ir tylutėliai išstatyti savo numatytus kandidatus. Jau dabar kai kam siūloma pasirašyti deklaracijas ir kandidatų sąrašus.

Bet šiemet rinkikai jau nebetokie, kokie būdavo seniau. *Jie yra nusistatę, kol rinkimai viešai nepaskelbti, nesirašyti jokių deklaracijų, jokių lapų. Jie turi numatę savo kandidatus ir vien tik už juos pasirašys ir juos rinks.*

Kaip žinia, Daugėliškio valsčius yra beveik vienų lietuvių gyvenamas. Lenkų ir rusų yra tik nežymi dalelė. Dėl to šio valsčiaus lietuviams susitarti ir eiti iš vien yra nesunku. Laikydamiesi savivaldybių rinkimų įstatymo nustatytos tvarkos ir būdami budrūs, drąsūs, jie gali į valsčiaus tarybą išrinkti vien savo patikimus žmones.

Į valsčiaus tarybą labai stengiasi patekti buvęs vaitas, o dabar Ignalinos pieninės pirmininkas dvarininkas Jelenevskis. Bet lietuviai gyventojai jį labai gerai pažįsta, žino visą jo praeitį ir jo rinkti neketina.

Rinkikas.

Galalaukiai, Tverečiaus valsč. *Seniūnijų rinkimų atgarsiai.* Apie Galalaukio sodžiaus lietuviškumą nėra ir kalbos. Visi lietuviai. Tačiau yra pora ir išsivertėlių kaimynų, kurie yra įsikalę, kad jie esą ne mužikai, o ponai, nors ir dabar nelupta bulves valgo. Toks jų ponystės vejojimasis privedė prie puikybės. Ką šių „ponų“ kaimynai daro, tai jie vis priešinasi. Lygiai priešinosi ir seniūnijų rinkimų metu. Visi gerieji kaimynai vieningai buvo sudarę savo atskirą sąrašą, o tie „ponai“, pakurstyti valsčiaus šlėktelių, sudarė antrą sarašą. Ir kas iš to. Jų naktys nemiegotos nuėjo veltui. Niekas jų nerinko.

Neseniai Tverečiaus policijos įstaigoje buvo atvykęs iš kažkur aukštesnis valdininkas ir tardė mokytoją Melianiją Pundytę iš Pivorų ir ūkininką Albertą Umbražūną iš Galalaukių. Jiems buvo prikaišiojama, kad jie „agitavę“. Kaip tas suprantama, sunku spręsti. Rinkimų metu išsišokimų šie asmenys nepadarė. Yra daugiau negu tikra, kad šie asmens yra nekalti. Tai gali paliudyti visa apylinkė, išskyrus Galalaukių „ponus“.

M—kėlis.

Melagėnai. *Seniūnijų rinkimų daviniai.* Melagėnų valsčiaus seniūnijų rinkimų daviniai tik dabar galima buvo tiksliau sužinoti. Jie yra tokie: Melagėnų seniūnijoje išrinkta—11 lietuvių, 5 lenkai; Bernotų sen. — 16 lietuvių; Krikonių sen.—14 lietuvių, 2 lenkai; Gilūtų gen. 14 lietuvių, 2 lenkai; Žardeliškės sen.—10 lietuvių, 1 lenkas, 1 rusas; Malkovščiznos sen.—6 lietuviai, 3 lenkai, 3 gudai; Budriškės sen.—10 lietuvių, 2 rusai; Kamaravo sen. — 8 lietuviai, 3 lenkai, 1 rusas. Buckūnų sen. 11 lietuvių ir 5 neaiškūs. Kirkučių sen.—4 lietuviai 7 lenkai, 1 rusas; Kunčioginos sen. —8 lietuviai, 4 rusai; Rubelnikų sen.—13 lietuvių, 3 lenkai; Jurgeliškės sen.—7 lenkai, 5 rusai, Staniūnų sen. — 12 lietuvių, 3 lenkai, 1 rusas; Bielionių sen.—11 lietuvių, 1 lenkas; Gaspariškės sen.—6 lietuviai, 6 lenkai; Nevaišionių sen.—13 lietuvių, 3 lenkai; Ceikinių sen. — 13 lietuvių, 3 lenkai ir Zacišiaus sen.—7 lietuviai, 5 lenkai.

Ir taip visame valsčiuje į seniūnijų tarybas išrinkta: 187 lietuviai, 54 lenkai, 15 rusų, 3 gudai ir 5 neaiškūs.

Devyniose seniūnijose buvo sudaryta vienas bendras kandidatų sąrašas, būtent: Žardeliškės, Malkovščiznos, Kunčioginos, Rubelnikų, Jurgeliškės, Staniūnų, Gaspariškės, Ceikinių ir Nevaišonių seniūnijose.

Kitose sen. buvo po du kandid. sąrašu. Penkiose sen., būtent: Melagėnų, Kirkučių, Krikonių, Budriškės ir Zacišiaus antrieji—lietuvių kandid. lapai panaikinta. Iš protestų Starostija priėmė domėn vien tik Budriškės sen., kur panaikino pirmuosius rinkimus (be balsavimo), o per antrus išrinkta visi iš lietuvių sąrašo. Likusios trys seniūnijos apeliuoja į Aukščiausį Administracijos Tribunolą.

Ryšium su rinkimais iš Melagėnų valsčiaus pasiųsta: 3 telegramos ir 5 skundai Ministrų Pirmininkui; po vieną skundą: prokurorui, Storastijai ir vaivadijos policijos komendantui; po vieną prašymą vaivadai ir prokurorui, du žmonės suimti ir laikomi Švenčionių arešte; Kirkučių sen. 15 rinkėjų ir Melagėnų sen. lietuviško kandidatų lapo įgaliotiniui V. Subačiui sudaromos baudžiamosios bylos.

Esvu.

Švenčionėliai. *Dėl Blaivybės skyr aus kreipėsi į Ministrą Pirmininką.* Kaip „Aide“ buvo rašyta, praėjusių metų gruodžio mėnesį Švenčionių apskrities storasta uždraudė steigti Švenčionėliuose Vilniaus Lietuvių Katalikų Blaivybės Draugijos skyrių dėl saugumo, ramumo ir viešosios tvarkos. Be to, storasta savo sprendimą motyvavo tuo, esą spėjama, kad skyrius ne blaivybę skleisiąs, bet politinę veiklą varysiąs ir kad steigiamo skyriaus nariai esą yra buvę uždarytos Lietuvių Šv. Kazimiero D-jos Švenčionėlių skyriaus nariai.

Dėl šio storastos sprendimo, skyriaus steigėjai apeliavo Vilniaus vaivadijos įstaigon. Praėjusis mėn. 16 d. Svenčionėlių policininkas MaušEvskis žodžiu pranešė M. Savickaitei, kaip vienai steigėjų, kad vaivadija apeliaciją dėl Blaivybės skyriaus išsprendusi neigiamai.

Vasario 7 d. steigėjai tuo reikalu nusiuntė skundą ministrui pirmininkui vidaus reikalų ministrui gen. Slavoi-Skladkovskiui.

Iks.

Kelpučiai, Tverečiaus valsč. *Dabar jau kitaip.* Anksčiau Kelpučių sodžius garsėjo visoje Tverečiaus apylinkėje lietuviškomis dainomis ir dažnai rengiamomis gražiomis pramogomis. Dabar čia jau kitaip. Vietoj gražių pramogų įsigalėjo kartos. Kortuotojai apie knygas ir laikraščius nė kalbėti nenori. Labiausiai jie mėgsta lankyti vieną Kliukų viensėdį, kuris vadinamas „Abisinija“. Ten susirinkę „kartiožnikai“ lošia iš pinigų per ištisas naktis.

Kelpučių sodžius yra toli nuo valdinių mokyklų. Todėl čia jau 8 metai vaikai mokinami naminiu mokymu jų gimta lietuvių kalba.

Sausio 15 d. mokytojos rūpesčiu buvo surengta vaikams eglutė. Jos žiūrėjo ir vietos bei apylinkės jaunimas.

Kelpučiai priklauso Vitėnų seniūnijai, kurioje išrinkta 12 tarybininkų—visi lietuviai.

Š.

Girtavimas mūsų literatūroje

(Paskaita, skaityta Blaivybės d-jos susirinkime).

O pažiūrėkime, kaip aprašo girtuoklių šeimos „laimę“ mūsų kaimą gerai pažinusi mūsų rašytoja Žemaitė. Imkime, pavyzdžiui, jos kūrinėlį „Marti“. Tinginiai ir girtuokliai apsileidėliai, skolose prasmegę Vingiai turi vienintėlį sūnų Joną, savo tingėjimu bei apsileidimu ir tėvą pralenkusį. Apleistas ūkis, apgriuvę trobos, suirę tvoros, tušti aruodai, menki gyvuliai, sunkus gyvenimas. Ir ateina tėvui Vingiui į galvą savo sūnui Jonui surasti turtingą žmoną, kuri savo kraičiu galėtų skolas atkišti ir ūkį bent kiek pakelti.

Prasideda piršlybos. Jonas įkalbėtas nenoromis, veda nemylimą žmoną Katrę, kurią tėvai taip pat varu išvaro už nemylimo jaunikio. Vestuvėse tėvas girtutėlis pamėlynavusia nosim, šurmuliavo po aslą, kumščias sugniauždamas, išparpusiu balsu švarkštė Katrei: „Kaip aš liepsiu, taip turi būti“! Paskui, užslinkęs už stalo iš antros pusės, prisėdo prie marčios. Užsirūkęs smirdinčią pypkę, arti prisilindęs, marmėjo: — mano žemė aukso, mano gyvenimas visu kuo pertekęs; kaip inkstas taukuose vartysies, būsi paėdusi, tik kaip aš liepsiu, taip klausyk. Maža pasogėlė tavo, menka dalelė! Jonukas būtų ir daugiau gavęs kitur, nes tai vyras ir iš stomens ir iš liemens, kaip iš pieno plaukęs! Kiek jam tave peikė, nieko nepadėjo, turi būt, tau tokia gera laimė žadėta. Iš to apmaudo išgerkim degtinės! — Ir prisipylęs stiklelį — išmaukė.

Nuo pypkės smarvės ir degtinės dvokimo Katrė niekur nebesitvėrė. O čia dar girtuoklių įžeidžiama, jau pirmą dieną pasijuto labai nelaiminga, it į pragarą pakliuvusi. Sunkus buvo Katrės gyvenimas girtuoklių tinginių šeimynoje. Visur ją barė, niekur niekam ji neįtiko, nors buvo darbščiausia visoje Vingių šeimoje, jaunajai nuotaikai nė truputėlio užuojautos nereiškė nei girtuoklis tėvas, nei sūnus. Vingiams marčios kraitis terūpėjo. Pagaliau darbų nuvargin ta, užguita ir užbarta, sunkiai susirgusi, nelaiminga Katrė, didžiausius skausmus kentėdama, miršta be jokios pagalbos, paskutinėje gyvenimo valandoje susilaukusi savo motinėlės. Žmonai sunkiai sergant, pagaliau mirštant, Vingių Jonas ramiausiai eina kirmyti, o jo tėvai savo sūnaus žmonai taip pat negeresni: jie nenori jos ir sergančios paslaugyti, ir sergančią vis bara ir bara...

Čia turime būdingą vaizdelį, paimtą iš mūsų kaimo gyvenimo. Tokių nuotykių savo krašte ir šiandie galime ligi soties visur surasti. Čia girtavimas padarė nelaimingą ne vieną šeimą, bet dvi. Niekuo nekalta sąžininga ir darbšti Katrė tampa Vingių auka. O taip atsitiko todėl, kad pragertas ūkis norima buvo išgelbėti marčios kraičiu. Marti buvo tik priedas prie kraičio. Ir, žinoma, turtas nedavė laimės. Kiaurōs gerklės pripilti niekas negali...

Gal čia kas sakys, kad mūsų kaime dar tebėra plačiai žinomas paprotys vesti dėl kraičio ne tik girtuoklių šeimose. Gal tvirtins, kad taip daro visai padorūs žmonės ne tik kaime, bet ir mieste.

Toks tvirtinimas ir gi bus teisingas. Aišku, kad šitaip dažnai elgiasi žmonės dėl tamsumo ir šykštumo. Bet kai su šykštumu, tamsumu ir kitomis žmonių ydomis sumaišoma dar degtinė, tada namuose tikra nelaimė ir vargas.

Kad tos nelaimės ištinka tikruosius kaltininkus—degtinės garbintojus, tai nors skaudu bet dar suprantama: kas kaip pasikloja, taip turi ir miegoti. Bet kai tenka nuo degtinės kentėti visai nekaltiems žmonėms, tai baisiai neteisinga ir žiauru! Girtuoklių kaltės kritusios ant nekaltųjų žmonių, šaukte šaukiasi dangaus keršto.

O štai tos pačios rašytojos Žemaitės pavaizduotas Petras Kurmelis, darbštus vyras, vedęs apsileidėlę žmoną, šeimos nepasisekimus stengiasi paskandinti degtinėje. Ir iš pavyzdingo ūkininko virsta nuskurėliu. Jeigu čia dar prisiminsime visiems gerai žinomą mūsų Keturakio komediją „Amerika pirtyje“, geresniais laikais nekartą vaidintą mūsų krašto kaimuose, miestuose ir miesteliuos, tai ir ten pamatysime tą patį girtuoklio vaizdą, kuris čia jau buvo pasakotas: skurdas, apsileidimas, ligos skolos — visur būdingi degtinės darbo vaisiai.

Apie girtuoklį nemaža yra rašę taip pat mūsų tautos atgimimo laikų veikėjai: V. Kudirka ir vyskupas M. Valančius. Pastarasis yra palikęs vaizdelių, kuriuose be kitko parodo iš gyvenimo imtus girtuoklius ir jų likimą. Šis didysis mūsų tautos blaivintojas norėjo pavyzdžiu girtuoklį paveikti.

Naujoji mūsų literatūra, sukurta nepriklausomoje valstybėje, vaizduoja girtuoklį tokį patį, kaip ir anksčiau. Tik čia dar, pasakytume, prisideda nauja girtuoklių rūšis — valdininkai. Visoje eilėje romanų, apysakų ir novelių galime rasti visiškai prasigėrusio ir prasivogusio valstybės pinigus eikvojančio žmogelio tipą. Visų jų likimas vienodas: tardymas, teismas ir kalėjimas. Nereikia manyti, kad tokių žmonių yra daug. Vienas kitas rašytojas, apie tai rašydamas, gerokai yra perdėjęs. Bet nepamirškime ir to, kad vis dėlto girtavimas giliai yra įleidęs šaknis mūsų tautoje. Dabar atsirado nemaža ir propagandinės literatūros, kuri kovoja su girtavimu apskritai, o su namine degtine ypačiai. Ši naminė, daugiausia kaime paplitusi, sveikatai yra kur kas pavojingesnė nei pirktinė.

Iš visko, kas čia pasakyta, išvados gali būti trumpos. Degtinė yra didelė žmonių nelaimė. Ji stoja skersai kelią visos mūsų tautos kultūringumo pažangai. Paskui girtavimą seka jo ištikimieji tarnai: paleistuvystė, įvairios ligos, skurdas, vagystė, fizinis ir dvasinis žmogaus nusmukimas. Alkoholį pamėgęs žmogus yra nejautrus savo asmeninei ir visuomeninei gerovei kelti. Geriausiu atveju jis gali tik pasisieloti jam rūpimais klausimais, bet jokiu būdu negali būti tinkamas, geras darbininkas.

Daug mūsų tautos žmonių mėgsta mirkti alkoholyje. Geria darbininkai ir ūkininkai, geria jaunuoliai studentai, geria vidutinis luomas, geria varguomenė ir šviesuomenė.

Pagaliau kas gali aprašyti tuos visus žmones, degtinę mėgstančius, ir visas bėdas iš degtinės kylančias. Apie tai rašomi tomai knygų, ne tik referatai. Tuo yra susirūpinę tautos sveikatingumo saugotojai ir visi geros valios žmonės. O jeigu tiek daug veiksnių yra su alkoholiu kovojančių, tai turi būti didelis ir priešas-alkoholis. Leteratūra mūsiškė ir nemūsiškė su degtine—irgi kovoja. Ji parodo — aprašo tai, ko žmonės gyvenime dažnai ir nepastebi, ar dėl to, kad nenori ar dėl to, kad negali. Degtinė, mat, yra toks priešas, kurs pamažėle sistemingai veikia, kurs savo auką ilgai kankina. Literatūros kūrinyje tas pats žmonių gyvenimas, vaizdžiai, suglaustai papasakotas, lyg esti aiškesnis ir suprantamesnis. Skelbdami kovą girtavimui, pamėginkime susidomėti tais raštais, kur rašoma apie girtavimą ir jo pasekmes. Visoki tos rūšies raštai yra gera kovos su girtavimu priemonė, kuria būtų pravartu pasinaudoti tiek kovojantiems su girtavimu, tiek nepajėgiantiems ligi šiol atsispirti degtinės pagundai.

Įsitikinti pačiam ir kitus įtikinti degtinės kenksmingumu skaitant tam tikrą literatūrą — turi būti naudingas darbas.

V. Martinkėnas.

KRONIKA

Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos įstatai jau patvirtinti

Vasario 8 d. Vilniaus vaivadijos įstaiga patvirtino Vilniuje naujai steigiamos Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugijos įstatus. Steigėjai patvirtintus įstatus jau atsiėmė. Dabar beliko greičiausiu laiku sušaukti steigiamasis susirinkimas ir išrinkti pirmoji Draugijos valdyba.

Kaip ne kartą buvo rašyta, naujai įsteigta Lietuvių Mokslo Mylėtojų Draugija turės perimti visą pernai uždarytos Lietuvių Mokslo Draugijos turtą, kuris dabar yra valdinio kuratoriaus žinioje.

Dar viena lydiečių byla

Vasario 8 d. Apygardos Teismas Lydoje nagrinėjo Butrimonių miestelio lietuvės gyventojos Veronikos Jankelaitės bylą, kuri kelis kartus buvo atidėta, o šį kartą galutinai pabaigta. Kaip ir kiti Lydos apskrities lietuviai liaudies švietėjai, Veronika Jankelaitė buvo kaltinama už tai, esą ji ruošėsi šiaurines Lenkijos valstybės laikydama ir dalindama draudžiamas lietuviškas knygas, platindama žinias, kad anksčiau ar vėliau taip iš tikrųjų bus, duodavusi iš Kauno klausyti Vilniaus Vadavimo Sąjungos rengtų paskaitų, žodžiu, varydavusi priešvalstybinį darbą. Tačiau kai teisme reikėjo tai įrodyti, paaiškėjo visai kas kita, ir V. Jankelaitė liko išteisinta.

Gynė adv. A. Juknevičius.

Išlaikė brandos egzaminus

Vasario 8 dieną Vytauto Didžiojo gimnazijoje pasibaigė brandos egzaminai tiems buvusiems šios gimnazijos mokiniams, kurie pernai ir užpernai brandos egzaminų buvo neišlaikę. Dabar jie egzaminus laikė eksternų teisėmis. Rašomuosius egzaminus pradėjo laikyti 11, sakomuosius — 10. Išlaikė ir gavo brandos liudymas 9, būtent: Morkus Bernatavičius, Emilė Keinytė, Irena Krickaitė, Bronius Leonavičius, Antanas Panavas, Bronius Sliekas, Cezaris Skrockis, Stasys Šimelionis ir Vincas Valiukevičius.

Recenzinis vakaras

Vilniaus Lietuvių Meno ir Literatūros Draugija daugiau dėmesio kreipia į Vilniaus lietuvių artistų-mėgėjų teatro veiklą ir pasistengia giliau įvertinti jo surengtus vaidinimus bei pačius vaidintus veikalus. Tam rengia atskirus recenzinius vakarus. Paskutinis toks vakaras įvyko vasario 9 dieną. Studentė V. Čepulytė skaitė recenzinę paskaitą apie neseniai Vilniuje surengtą „Atžalyno" vaidinimą ir patį vaidintą veikalą. Prelegentė apibūdino vaidinimo pliusus ir minusus ir paskirų vaidintojų roles.

Po paskaitos buvo gyvos diskusijos, kurių metu tie patys klausimai aiškinta plačiau. Be to, paliestos ir teatro veikimo sąlygos, kurios, pasirodo, nesančios tokios, kokios būtų reikalingos normaliam scenos darbui.

„Romuvos" Klūbo linksmavakaris

Vilniaus Lietuvių Inteligentų „Romuvos" Klūbas rengia savo nariams ir kviestiems svečiams linksmavakarį, kuris įvyks vasario 11 dieną (šeštadienį) Liet. Studentų Sąjungos salėje (Vilniaus g-vė 28). Linksmavakario pradžia 20 val.

Valdyba.

Kviečia į literatūros vakarą

Vasario 13 d. Kaune įvyks iškilmingas literatūros vakaras, kurį rengia Lietuvos Rašytojų Draugija. Tame vakare bus įteiktos 1938 metų literatūros laureatams dovanos.

Teko sužinoti, kad pakvietimą į tą vakarą yra gavusi ir Vilniaus Lietuvių Meno ir Literatūros Draugija. Ši draugija negalėdama dėl trumpo laiko tuo pakvietimu pasinaudoti, nusiuntė savo pasveikinimą.

Paaiškinimas dėl vekselių

„Aido" redakcija gauna iš savo skaitytojų daug paklausimų, ką turėtų daryti tie, kurie gavo iš uždarytos Vilniaus Lietuvių Labdarybės Draugijos likvidatoriaus raštiškus pranešimus, kad jie išpirktų jų 1934 pasirašytus vekselius. Tuo reikalu pasiteiravę pas šios draugijos likvidatorių, sužinojome, kad šiomis dienomis likvidatorius išsiuntinėsiąs visiems vekselius pasirašiusiems ūkininkams atskirą raštą, kuriame pranešama, kad valdinis Labdarybės Draugijos kuratorius jam masiškai atsiųstų prašymų patenkinti negalįs ir turįs išreikalauti visas vekseliuose pasižadėtas pinigų sumas.

Bet toliau tame likvidatoriaus rašte pažymima, kad, atsižvelgiant į sunkią ūkininkų medžiaginę būklę, iki šių metų kovo mėnesio 5 dienos visi iki šiol dėl vekselių pastatyti likvidatoriaus reikalavimai būsią sulaikyti, bet su sąlyga, jeigu iki to laiko žmonės atsiųs Vilniaus vaivadai bendrai pasirašytus prašymus, kad 1934 metais iš Lietuvių nukentėjusiems nuo nederliaus šelpti komiteto gautos pašalpos būtų panaikintos. Vaivada esą galėsiąs prašymus patenkinti, jeigu jie būsią atitinkamai pamatuoti.

Na, įdomu būtų sužinoti, ką iki šiol tuo pačiu reikalu yra padaręs arba ką mano toliau daryti aukščiau minimas lietuvių šelpimo komitetas?!

Nuteistas kaunietis

Vasario 9 d. Vilniaus Apygardos Teismas nagrinėjo Kauno miesto gyventojo, buv. vieno banko direktoriaus Masiulio bylą. Jis buvo kaltinamas už tai, kad 1938 m. rugsėjo mėnesį važiuodamas traukiniu iš Kauno į Vilnių ir grįždamas atgal neparodė lenkų valdinei kontrolei vežtų su savim 4 lietuviškų vekselių (1.500 litų sumai), lietuviškų paskolos lakštų ir 2 latviškus latus. Kaltinamasis aiškinosi nežinojęs šios pusės devizų įstatymo reikalavimų ir kad važiuojant į Vilnių šios pusės kontrolieriai jam apie tai nieko nesakę. Jis užregistravęs tik pinigus. Latviški latai buvę užmiršti.

Iš tolimesnės bylos eigos paaiškėjo, kad, dir. Masiuliui grįžtant Kaunan, Lentvarave pas jį kontrolės metu buvo padaryta smulki krata ir surasti pas jį tie vekseliai, lakštai ir latai. Dir. Masiulis buvo suimtas ir atvežtas į Vilniaus Lukiškio kalėjimą. Po poros dienų už 3.000 auksinų užstatą jis iš kalėjimo buvo išleistas.

Teismas, išklausęs prokuroro ir gynėjų kalbų, dir. Masiulį pripažino kaltu ir nuteisė—vienos savaitės sąlyginiu areštu, sumokėti 300 auksinų baudos ir 30 auks. teismo išlaidų.

Girdėti, dir. Masiulis aukščiau neapeliuosiąs ir tuo būdu teismo sprendimas bus įvykdytas.

Paveikslų paroda

Šio mėnesio 5 dieną Vilniuje, prie Ožeškienės aikštės Nr. 11 atidaryta Vilniaus universiteto Meno fakulteto profesoriaus Bronislovo Jamonto piešių paveikslų paroda. Parodos atidaryme dalyvavo Vilniaus vaivada, universiteto profesoriai, menininkai, meno mėgėjai ir daugelis šiaip žymesnių žmonių. Iš lietuvių visuomenės dalyvavo, gavęs pakvietimą, Vilniaus Lietuvių Meno ir Literatūros Draugijos pirmininkas. Parodą atidaryta be jokių prakalbų. Išstatyta 98 paveikslai, kurie žymia dalimi vaizduoja jau nykstančius pastatus vėjinius malūnus, Vilniaus miesto senas gatves, lūšneles ir k.

KARAS ISPANIJOJE

Nacionalistai jau yra užėmę beveik visą Kataloniją. Į jų rankas vasario 8 d. pateko paskutinis Katalonijos miestas — Figuerasas. Kariuomenė kai kur jau pasiekė sieną su Prancūzija ir užmezgė ryšį su prancūzų pasienio sargyba.

Vyriausybininkų likučiai skuba pereiti sieną ir pasislėpti Prancūzijon. Premjeras Negrinas ir vienas antras ministras bene rengiasi skristi į Valenciją ir ten kurti naują vyriausybę. O tuo tarpu vyriausias raudonųjų armijos vadas gen. Miaha yra bene pasisakęs, kad tolimesnė kova esąs bergždžias darbas.

Vasario 9 dieną į gen. Franko rankas pateko Minorkos sala. Ta sala dar diktatoriaus Primo de Rivera laikais buvo paversta tvirtove ir ją paimti jėga būtų buvę labai sunku. Vyriausybininkų esamoji ten kariuomenė pati pasidavė. Ją privertė tai padaryti greičiausiai maisto stoka.

Tarp Prancūzijos ir gen. Franko eina neviešos derybos. Prancūzai jau linkę pripažinti nacionalistų vyriausybę ir su ja užmegsti normalius santykius.

Lietuvių literatūros laureatai

Lietuvos valstybėje kasmet skiriamos dovanos už geriausiai sukurtus lietuvių literatūros veikalus. Šiuo metu atskirai sudarytos komisijos vertino pernai parašytas literatūros kūrinius.

Kaip „Aide" buvo rašyta, pernai metų valstybės dovana (5.000 litų) paskirta poetei *Salomėjai Nėriui* (Bačinskaitei). Dabar Kauno laikraščiai rašo, kad jau yra paskirsčiusios dovanas ir didesnės knygų leidimo „bendrovės bei organizacijos.

„Spindulio" bendrovės dovana paskirta poetui *Antanui Miškiniui* (2.000 lt.) už poemų rinkinį *„Keturi miestai"*.

„Sakalo bendrovės dovana (2.000 lt.) paskirta rašytojui *Petrui Cvirkai* už novelių rinkinį *„Kasdienės istorijos"*.

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus vaikų literatūros dovana (1.000 lt.) paskirta senam pedagogui, vaikų literatūros kūrėjui, *Pranui Mašiotui* už visą eilę vaikams sukurtų ir išverstų veikalėlių.

„Spaudos Fondo" bendrovės dovana (2.000 lt.) paskirta rašytojui *Vincui Krėvei-Mickevičiui* už dramos veikalų *„Skirgaila"*.

Lietuvos Katalikų Veikimo Centro dovana (2.000 lt.) paskirta rašytojui *Jonui Marcinkevičiui* už dviejų tomų romana *„Kražių skerdynės"*.

Kai kurie čia sužymėti rašytojai ir poetai dovanas gauna jau nebepirmą kartą. Pav., A. Miškinis 1935 metais yra gavęs pirmąją dovaną už eilėraščių rinkinį *„Varnos prie plento"*, o P. Cvirka 1935 m. pirmąją dovaną už romaną *„Žemė maitintoja"* ir 1936 m. antrąją dovaną už romaną *„Meisteris ir jo sūnus"*.

Rozenbergas siūlo žydams įsteigti rezervuarą

Diplomatinio korpuso ir užsienių spaudos atstovų garbei žinomas hitlerininkų ideologijos aiškintojas Rosenbergas vasario 7 dieną surengė priemima, kurio proga skaitė paskaitą tema „Ar ideologinės kovos turi būtinai sukelti nedraugiškumą tarp valstybių".

Rosenbergas pareiškė, kad kiekviena tauta turi teisę savaip spręsti savąsias problemas.

Kiekviena tauta savaip kalanti savo likimą, jokiu būdu nesiekdama tiesioginiu būdu padaryti įtakos kitų valstybių nusistatymams. 1918 metais Vokietijai buvęs primestas toks režimas, kuris vokiečių galvosenai visai netinkąs. Esą šiuo metu esanti varoma smarki propaganda prieš Vokietiją. Čia remiamasi didžiais religiniais ir dvasiniais tolerancijos principais. Toliau Rosenbergas pažymėjo, kad nacionalsocializmas yra linkęs suprasti kitų tautų tradicijas ir galvoseną. Po to priminė, kad tos priemonės, kurių Vokietijoje buvo imtasi žydijai iš Vokietijos gyvenimo išskirti, užsienyje sukėlė didelę neapykantos propagandą. Rosenbergo nuomone, žydų emigracijos klausimus spręsti turėtų imtis tos valstybės, kurios turi pakankamai didelių plotų ir labai retai gyvenamų.

Kokias teritorijas reikėtų žydams parinkti, turėtų būti apsvarstyta ateityje. Esą, galima padaryti tokią išvadą: 1) kad reikia šimtus tūkstančių Vokietijoje gyvenančių ir milijonus Vidurinėje Europoje ir Rytų Europoje gyvenančių žydų perkelti ir 2) kad negali būti keliamas klausimas apie žydų valstybės įkūrimą, o tik apie žydų rezervato sudarymą.

Įvairu-įdomu

Kodėl Amerikos prezidentas nemėgsta vokiečių

Garsus rašytojas Emilis Liudvigas šiomis dienomis išleidžia knygą apie prezidentą Ruzveltą. Liudvigas daug kartų lankėsi Baltuose Namuose ir surinko įdomios medžiagos. Jo nuomone, Ruzveltas yra nuoseklus demokratas ir dirba pasaulio taikos labui.

Pirmą kartą Liudvigas susitiko su Ruzveltu 1935 metų rudenį. Ruzveltas tada darė pastangų įtraukti Ameriką Tautų Sąjungon. Tačiau amerikiečiai buvo perdaug inertiški ir priešingi Europos reikalų sprendimui. Ruzveltas apie tai išsireiškė šitaip: — „Aš galiu pasakyti, kad dėl atsisakymo dalyvauti Tautų Sąjungoje Amerikai tenka didelė dalis atsakomybės už Tautų Sąjungos suirimą".

Po to, per ketverius metus, Ruzveltas stengėsi auklėti savo liaudį. Jis pasisakė Liudvigui, kad jo kalbų tikslas buvo — perauklėti amerikiečius pagal smulkų planą kurį jis yra išdirbęs.

Liudvigas padarė Amerikoje visą eilę pranešimų, kuriuose ragino Amerikos gyventojus siekti Tautų Sąjungos stiprinimo. Diskusijose, kurios sekdavo po pranešimų, amerikiečiai pasisakydavo, kad Europa apstatė juos, ir jie nenori turėti reikalų su senuoju pasauliu.

Tarp prancūzų ir amerikiečių yra didelis skirtumas: prancūzai myli privatinį gyvenimą, amerikiečiai — visuomeninį, prancūzai mėgsta ramybę, kaimą, mėgsta meškerioti, o amerikiečiai žavisi judėjimu, triukšmu, didmiesčių gyvenimu. Todėl ir minčių kryptis amerikiečių kitokia, negu prancūzų ir bendrai europiečių.

Bet, pagaliau, japonų ir vokiečių karingumas pasiekė savo: amerikiečiai subruzdo. Susidarė sąlygos ir Ruzvelto išstojimams.

Pats Ruzeltas yra buvęs Prancūzijoje, gerai moka prancūziškai ir labai gerbia prancūzų kultūrą. Dėl to jis daugiau linkęs ginti prancūzus, negu šiaip vidutinis amerikietis.

Vokietijoje Ruzveltas taip pat yra buvęs jaunystėje, ir net keturis kartus per vieną dieną buvo jį vokiečiai suareštavę už įvairius nusikaltimus: už apsistojimą uždraustoje vietoje, už vyšnių nusiskinimą ir pan. Žinoma, ne tie jaunystės prisiminimai nustatė Ruzvelto laikyseną III Reicho atžvilgiu. Tai — dabartinis hitlerininkų karingumas.

„Aš jį mačiau, — rašo E. Liudvig: — tautos šventės metu 1937 m. tarp poros dešimčių savo draugų sėdintį be švarko, vienmarškinį, be jokios sargybos, be skairių žibintų; pasakiau jam, kad Vokietijoje toks reginys būtų neįmanomas, ir jis kitą dieną pacitavo mano žodžius savo prakalboje. Tai, ką jis galvoja apie hitlerininkus, jis visai atvirai kartojo kelis kartus savo kalbose..."

Išgyvenęs didžiojo karo baisumus, Ruzveltas liko karštas visų ginkluotų konfliktų priešas, ir vis dėlto jis pasiėmė uždavinį išlaikyti savo neitralumo karingos Europos akyvaizdoje; jį pati turi susirūpinti apsiginklavimu.

Ruzveltas yra aukštos moralės žmogus. Jis kalba, kad niekas jį taip neįtikino laikytis net smulkmeniškų moralės reikalavimų, kaip jo darbas administracijijos organuose. *„L."*

Atsiųsta paminėti

„Калосьев" — gudų literatūros, mokslo ir visuomenės žurnalas. Nr. 4(17) 1938 m.

Šiame gudų žurnale yra įdėta nemaža gudų poetų eilėraščių, straipsnių ir plati kronika. Tarp kitų yra mums, lietuviams, įdomus Ad. Stankevičiaus straipsnis „Iš lituanizmų gudų kalboje". Autorius yra surinkęs nemaža gudų kalboje vartojamų žodžių, kurie yra pasiskolinti iš lietuvių kalbos.

Švenčionėlių parapijos bažnytinis lietuvių choras šio mėn. 19 dieną Dotinėnuose rengia

vakarą.

Programoje:
1) Vaidinimas „Moderniška kaimo moteris", 3-jų veiks. komedija,
2) Liaudies dainos,
3) Žaismai ir šokiai.

Pradžia 19 valandą.

Pastaba: Vakaras įvyks, jei bus gautas leidimas. *Rengėjai.*

MIESTO TEATRO REPERTUARAS

Šio mėn. 9 dieną Miesto Teatre (Pohulianksoje) pirmą kartą Vilniuje buvo suvaidinta vengrų rašytojo M. Lašlo komedija **„Kvepalų krautuvėje"**.

Šis veikalas bus vaidinamas vakarais (pradžia 20 val.) šio mėn. 10, 11, 12 ir 14 (tą dieną vaidinimo pradžia 18 val.) dienomis.

Sekmadienį (II-12 d.) 16 val. originali drama „Jos sūnus", pirmadienį (II-13 d.) 19 val. Novakovskio—„Rozmarino šakelė", o šio mėn. 15 ir 16 dienomis 20 val. „Jos sūnus".

„AIDO" REDAKCIJA ir ADMINISTRACIJA: Wilno, ul. Dąbrowskiego 5—1. Telefonas 29-59. Administracija priima nuo 9 iki 13 ir nuo 16 iki 18

REDAKCIJA gaunamus straipsnius ir korespondencijas taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nespausdintų korespondencijų ir smulkesnių straipsnių redakcija nesaugo. Rankraščių savo lėšomis negrąžina.

PRENUMERATA: Metams — 3 auks. Užsienyje — 3 doleriai. Atskiro numerio kaina 10 skatikų. Skelbimų kaina: tik ketvirtame puslapy — 30 skatikų už eilutę.

Wydawca-Leidėjas Liudvikas Cicėnas. Drukarnia-Spaustuvė „RUCH" Wilno, Tatarska 6. Telef. 21-83. Redaktor-Redaktorius Vincas Budrevičius